

Katarzyna Biernacka-Licznar
University of Wrocław (Poland)

**On the ways in which Italian editors made Henryk Sienkiewicz's *Quo Vadis* an
“uncontroversial” novel for young adults**

Henryk Sienkiewicz's novel *Quo Vadis* made it to Italian bookshops in 1899. For several decades, it enjoyed enormous popularity and soon earned the status of a canonical text. However, the position of *Quo Vadis* in the history of Italian literature for children and young adults has not been given much scholarly attention yet (see e.g. Birek 2018; Castoldi 2016; Gagetti and Woźniak 2017; Woźniak, Biernacka-Licznar, and Staniów 2014). Eagerly and avidly read by adults, the novel was almost immediately (1900) “adapted” for a young readership. The decision to publish dedicated versions of *Quo Vadis* for young readers was made not by educators, psychologists or methodologists (a procedure which was later applied to some works for children and young adults in Italy), but by publishers, who counted on quick profit. As a *quodisomania* was spreading across Italy, publishing houses took to developing their own, often rather controversial versions of Sienkiewicz's book. The belief became prevalent among Italian editors and booksellers that *Quo Vadis* should be turned into a “universal novel for children and young adults,” which could be read even by ten-year-olds. Consequently, the most “Roman” of Sienkiewicz's works was exposed to numerous adaptations, reworkings and abridgements. As publishers tried to outdo each other in “purifying” *Quo Vadis* of passages which could “offend the inexperienced eyes,” immoral and cruel episodes were removed from the book, descriptions were trimmed, dialogues were rephrased, and first of all the novel was shortened. Editors insisted that all these eliminations, revisions and changes did not affect the artistic appeal and the moral message of the novel (cf. Biernacka-Licznar, Rybicki, and Woźniak, 2020). The aim of my paper is to show the strategies which were used by Italian publishers who included *Quo Vadis* in their offer and released its reworked versions for children and young adults. I will briefly discuss the seventy years of the presence of *Quo Vadis* on the Italian publishing market and present controversial examples of editorial policies which essentially impacted the published forms of *Quo Vadis*.

Selected bibliography

Biernacka-Licznar, K., J. Rybicki, and M. Woźniak. *Blaski i cienie włoskich edycji „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza*. Warszawa: DiG, 2020 (forthcoming)

Birek, W. *Henryk Sienkiewicz w obrazkach. Rysunki Henryka Sienkiewicza i obrazkowe adaptacje jego powieści*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, 2018.

Castoldi, M. (Ed.). *Piccoli eroi. Libri e scrittori per ragazzi durante il ventennio fascista*. Milano: FrancoAngeli, 2016.

Gagetti, E., and M. Woźniak (Eds.). *Quo vadis la prima opera transmediale*. Roma: Accademia Polacca, 2017.

Woźniak, M., K. Biernacka-Licznar, and B. Staniów. *Przekłady w systemie małych literatur. O włosko - polskich i polsko-włoskich tłumaczeniach dla dzieci i młodzieży*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2014.

Katarzyna Biernacka-Licznar is a Literary Studies and Italian Studies scholar, Doctor Habilitatus and Assistant Professor at the Department of Classical, Mediterranean and Oriental Studies, University of Wrocław. Her research focuses on translations of literature for children and young adults, the reception of Italian literature for children and young adults in Poland, and specialised translation. She is a co-founder and member of the Centre for Research on Children's and Young Adult Literature at the University of Wrocław.

W jaki sposób włoscy wydawcy uczynili z *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza „niekontrowersyjną” powieść dla młodzieży

Powieść *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza trafiła do rąk włoskich odbiorców w roku 1899. Przez kilka dziesięcioleci cieszyła się ogromną popularnością i uzyskała status tekstu kanonicznego. Miejscu *Quo vadis* w historii włoskiej literatury dla dzieci i młodzieży poświęcono jak dotąd niewiele uwagi (zob. np. Birek 2018; Castoldi 2016; Gagetti, Woźniak 2017; Woźniak, Biernacka-Licznar, Staniów 2014). Powieść tak chętnie czytana przez dorosłych, została prawie od razu (1900) „zaadoptowana” na potrzeby młodych czytelników. Decyzja o opublikowaniu wersji *Quo vadis* dla młodych odbiorców nie została podjęta przez pedagogów, psychologów czy metodyków (co było praktykowane w późniejszych latach we Włoszech, w odniesieniu do niektórych utworów dla dzieci i młodzieży), ale przez wydawców, którzy liczyli na szybki zysk finansowy. W ogarniętych *quodisomanią* Włoszech poszczególne wydawnictwa zaczęły tworzyć własne, często dosyć kontrowersyjne wersje utworu Sienkiewicza. W opinii włoskich wydawców i księgarzy należało bowiem uczynić z utworu Sienkiewicza powieść „uniwersalną dla dzieci i młodzieży”, którą mogłyby czytać już w wieku 10 lat. Najbardziej „rzymski” utwór Sienkiewicza został poddany licznym adaptacjom,

przeróbkom i skrótom. Wydawcy prześcigali się w dążeniu do „oczyszczenia” *Quo vadis* z fragmentów, które „mogłyby obrazić niedoświadczone oczy”, usuwano więc z powieści fragmenty nieobyczajne, okrutne, redukowano partie opisowe, modyfikowano dialogi, a przede wszystkim powieść skracano. Dokonywane wykreślenia i zmiany zdaniem wydawców nie wpływały na przesłanie artystyczne i moralne powieści (por. Biernacka-Licznar, Rybicki, Woźniak, 2020). Celem mojego wystąpienia będzie pokazanie strategii włoskich wydawców, którzy włączyli *Quo vadis* do swojej oferty wydawniczej i zdecydowali się na opracowanie wersji dla dzieci i młodzieży. W trakcie wystąpienia omówię pokrótce siedemdziesięcioletnią historię obecności *Quo vadis* na włoskim rynku wydawniczym, następnie przedstawię kontrowersyjne przykłady polityki wydawniczej, która istotnie wpłynęła na kształt edycji utworu *Quo vadis*.

Wybrana bibliografia:

K. Biernacka-Licznar, J. Rybicki, M. Woźniak, *Blaski i cienie włoskich edycji „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza*, DiG, Warszawa 2020 (w druku)

W. Birek, *Henryk Sienkiewicz w obrazkach. Rysunki Henryka Sienkiewicza i obrazkowe adaptacje jego powieści*, Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2018.

M. Castoldi (Ed.), *Piccoli eroi. Libri e scrittori per ragazzi durante il ventennio fascista*, FrancoAngeli, Milano 2016.

Quo vadis la prima opera transmediale, E.Gagetti, M.Woźniak (Eds.), Accademia Polacca, Roma 2017.

M. Woźniak, K. Biernacka-Licznar, B. Staniów, *Przekłady w systemie małych literatur. O włosko - polskich i polsko-włoskich tłumaczeniach dla dzieci i młodzieży*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014.

Katarzyna Biernacka-Licznar – Literary Studies and Italian Studies scholar, Doctor Habilitatus and Assistant Professor at the Department of Classical, Mediterranean and Oriental Studies, University of Wrocław. Her research focuses on translations of literature for children and young adults, the reception of Italian literature or children and young adults in Poland, and specialised translation. Co-founder and member of the Center for Research on Children’s and Young Adult Literature at the University of Wrocław.